

Forn de calç 2 del Pont de la Riba; Forn de les Pedritxes

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Turó de la Carlina, 21
Emplaçament
Alçada: Vessant nord-est del turó de les Pedritxes
553

Coordenades:

Latitud: 41.62234
Longitud: 2.00101
UTM Est (X): 416778
UTM Nord (Y): 4608328

Classificació

Número de fitxa 08120 - 194
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Malgrat es va excavar l'any 2005, en l'actualitat està envoltat de vegetació que l'està malmetent.
Protecció Legal
Número inventari Sí (CC.AA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 6982831DG1068S0001ZR
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

Forn de calç situat en un marge de la finca número 21 del carrer del Turó de la Carlina. El forn se situa en el bosc de la casa, en el sector est. És visible a través del filat, al qual s'hi pot accedir voltant per la pista que surt al final del carrer del Montcau o bé directament des de la carretera de Sabadell a Talamanca, a mà esquerra, abans d'arribar al pont de la Riba.

L'olla està excavada en el marge, i és de planta circular, amb un lleuger bombament central (mesura 3 metres de diàmetre i 4 metres d'alçada aproximada). Conserva algunes restes visibles del coronament de pedra.

La façana, ha desaparegut i no presenta contraforts murats. La boca i passadís d'accés a la cambra de combustió o fogaina (orientada a l'est) ha desaparegut, bé durant les obres de construcció del mur de tancament de la finca, bé perquè es desmuntés durant la darrera cuita de calç.

A la part inferior de l'olla queden minses restes de vitrificació.

Observacions:

Els dies 24 i 25 de gener de 2005 es va realitzar una intervenció arqueològica dirigida per Antonio Palomo Pérez (2005). L'actuació fou motivada per la sol·licitud de construcció d'una piscina a la finca del carrer del Turó de la Carlina, 21.

Història

Is forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria

col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenforar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, Xavier (1997). *Inventari del Patrimoni Cultural de Matadepera*. Ajuntament de Matadepera.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). *Matadepera. Patrimoni cultural*. Ajuntament de Matadepera.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

PALOMO, Antonio (2005). Memòria de la intervenció arqueològica realitzada en el forn de la urbanització de les Pedritxes del C/ de la carlina, 21. Direcció General del Patrimoni Cultural del departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

